

31.1.1977

A 57/1970

Vänersborg

DOMSTOLEN

Särskilde vattenrättsdomaren Bo Kvillner, tekniske ledamoten Magnus Peterson samt nämndemännen Bernt Levinson, Vårgårda och Bertil Johansson, Stenkullen

SÖKANDE

Herrljunga kommun

Ombud: ombudsmannen Conrad Stangdell, VIAK AB, Mölndalsvägen 85, 412 85 Mölndal

SAKEN

Lagligförklaring av grundvattentäkt på Djupatorp 1:8 i Hovs socken, Herrljunga kommun samt tillstånd till vattenuttag m m.

ANSÖKAN

I ansökan som inkom till vattendomsstolen 14.9.1970 har Gäsene kommun, nuvarande Herrljunga kommun, anhållit om

1. Godkännande av grundvattentäkt på fastigheten Djupatorp 1:8 i Hovs socken
2. Tillstånd till uttag av i medeltal 860 m³ vatten per dygn, dock högst 1 140 m³ per dygn
3. Fastställelse av skyddsbestämmelser och skyddsområde för vattentäkten
4. Fastställelse av överenskommelse med ägaren till Annelund 7:1 och 7:17 samt Mörlanda 1:4 angående kostnadsåtagande för upp- rustning av oljecisterner mm
5. Fastställelse av fastigheten Djupatorp 1:8 såsom vattentäkt- fastighet samt
6. Rätt att verkställa blivande dom utan hinder av att den ej vunnit laga kraft.

A 57/1970

Kommunen har som stöd för yrkandena bl a anfört följande: Ljung och Annelund ligger på den s k Mörlandaheden, en isälvsavlagring tillhörande Boråsåsens isälvsstråk. Vid Annelund och Ljung breder sedimenten ut sig i en formation, som kan betecknas som ett israndsdelta. Utförda rörborrningar anger att norr om Annelund finns grovkorniga sammanhängande isälvsavlagringar med tillfredsställande mäktighet under grundvattenytan. De provpumpningar som utförts på kommunens fastighet Djupatorp 1:8 utvisar förefintligheter av en naturlig grundvattenyta från väster mot ån Nossan och mot norr i dalgångens riktning samt förekomsten av ett hydrauliskt sett sammanhängande grundvattenområde i åsen och den västra dalsidan. Provpumpningarna antyder att ett uttag om minst det ansökta eller 860 m³/dygn stadigvarande kan ske från grundvattentillgången. Vattenuppföringen sker för närvarande i två och avses senare i samband med större uttag ske i tre för ändamålet utförda rörbrunnar. I samband med provpumpningarna har vattenstånd i enskilda brunnar observerats. Någon entydig inverkan av kommunens vattenuttag på vattenstånden har därvid ej kunnat konstateras. En viss påverkan i närbelägna brunnar kan dock icke uteslutas. Den synes emellertid ej bli större än att brunnarna kan utnyttjas i avsedd omfattning. Till vattentäktens skydd föreslås vissa skyddsbestämmelser att gälla inom närmare angivna skyddsområden i anslutning till täkten. De föreslagna bestämmelserna är med ett undantag ej mer ingripande än som följer av de skyldigheter vilka enligt vattenlagen 2 kap 63 § åvilar envar fastighetsägare. Med den fastighetsägare som sålunda särskilt beröres har emellertid träffats överenskommelse som reglerar förevarande förhållande mellan parterna. Enär kommunen sedan länge är beroende av ifrågavarande vattenuttag hemställes om verkställighetstillstånd beträffande uttagsmängderna.

A 57/1970

MOTPARTERNAS ERINRINGAR; KOMMUNENS BEMÖTANDE

Länsstyrelsen i Älvsborgs län har framhållit bl a följande: Med ledning av utförda grundvattenundersökningar bedöms grundvattentillrinningen ske från områdena väster och sydväst om vattentäkten. Det ifrågasättes därför om inte den östra yttre zongränsen kan flyttas åt väster och följa Nossan till allmänna vägen vid armaturfabriken. Med tanke på den mycket omfattande hanteringen av oljor inom armaturfabrikens område och den risk detta kan medföra för grundvattnet är det mycket angeläget att skyddsområdet omfattar även fabriksområdet, trots att tillfödesområdena synes ligga norr och nordväst om fabriken. Övriga gränser bedöms ge ett tillfredsställande skydd för grundvattentäkten. De till förslaget hörande skydds-föreskrifterna bör omarbetas och följa det normförslag som kommit till användning till skydd av grundvattenförekomsterna för Ljung och Fåglaviks samhällen inom Gäsene kommun.

Statens Vägverk har anfört: Under förutsättning att vägverket ej drabbas av kostnader eller skadeståndsanspråk vid normal drift av de aktuella vägarna, finns inget att erinra mot i ansökningsföreslagna åtgärder. I normal drift ingår bland annat nyttjande av petroleumprodukter, organiska lösningsmedel, tjäror och tjärprodukter samt vägsalt.

Ägarna till fastigheterna Murum 1:13-17 företrädde av ingenjören Grangård har framhållit att de sedan de två brunnar ur vilka de tidigare tagit vatten för husbehov sinat sommaren 1976 tvingats ansluta sig till kommunens vattenledningsnät. Brunnarna har tidigare ända sedan de anlades i början av 1940-talet givit rikligt med vatten även under extrema torrår. Vattentillgången i dem har emellertid stadigt minskat sedan kommunen i början av 1970-talet tagit den nya vattentäkten i drift. Sakägarna yrkar för den skada de härigenom åsamkats ersättning med 2 500 kronor vardera utgörande den anslutningsavgift de tvingats betala till kommunen.

A 57/1970

Ägaren till fastigheten Murum 1:3, företrädd av ingenjören Grangård, har framhållit att exploatering av den grusfyndighet som finns på fastigheten inom den del som ligger inom det inre skyddsområdet snart kan bli aktuell och förbehåller sig därför rätt att i den ordning som gäller för oförutsedd skada framställa anspråk på ersättning för den inskränkning i brytningsrätten som skyddsbestämmelserna medför. Även ägaren till fastigheten Annelund 7:1, likaledes företrädd av ingenjören Grangård, förbehåller sig samma rätt beträffande eventuell inverkan på en djupborrad brunn på fastigheten.

Grangårds huvudmän har slutligen yrkat att tiden för anmälan av oförutsedd skada sättes till 10 år från det fullt uttag uppnåtts vid vattentäkten.

Kommunen har överlämnat frågan om skyddsområdenas omfattning till vattendomstolen för avgörande. Den inre zongränsen är i kommunens förslag lagd på sådant avstånd från vattentäkten att grundvattnets uppehållstid mellan gräns och vattentäkt bedöms överstiga två månader. Kommunen har hävdad att vissa bestämmelser i länsstyrelsens mall till skyddsbestämmelser icke torde kunna läggas till grund för servitut. I stort sett torde dock råda överensstämmelse mellan de av länsstyrelsen utarbetade och de av kommunen slutligt efter omarbetning föreslagna bestämmelserna.

Kommunen har framhållit att den av vägverket förutsatta verksamheten inom skyddsområdena ej synes stå i strid mot de av kommunen föreslagna skyddsbestämmelserna.

Kommunen har bestritt utgiva någon som helst ersättning till ägarna av fastigheterna Murum 1:13-17 och som skäl härför anfört dels att provpumpningarna klart visat att någon påverkan

A 57/1970

under provpumpningstiden ej skett å ifrågavarande brunnar dels att av Sveriges Geologiska Undersökning kontinuerligt sedan lång tid företagna mätningar av grundvattenytans läge i orten visat på en sänkning av densamma med 1,4 m under de senaste åren och detta på platser belägna utan samband med tillrinningsområdet till vattentäkten.

Kommunen har hävdatt att någon ersättningsgill skada på grusfyndigheten på Murum 1:3 ej kan antagas uppkomma liksom ej heller vad beträffar den djupborrade brunnen på Annelund 7:1, vilken för övrigt tidigare utgjort vattentäkt för kommunen. Skulle ändock sådan skada uppkomma får den i enlighet med yrkandena härom behandlas i den ordning som gäller för oförutsedd skada.

Kommunen har hävdatt att tiden för anmälan av oförutsedd skada bör bestämmas till 10 år från dagen för dom.

VATTENDOMSTOLEN

Någon erinran mot kommunens anhållan om lagligförklaring av grundvattentäkten på kommunens fastighet Djupatorp 1:8 föreligger icke liksom ej heller mot att kommunen medgives rätt att ur vattentäkten utta i ansökan angivna vattenmängder. Ej heller finner vattendomstolen hinder föreligga häremot och kommunens talan i dessa delar bör därför bifallas. Den begränsning av det yttre skyddsområdet som länsstyrelsen föreslagit bör ej komma till stånd när någon erinran mot kommunens ansökan härutinnan ej föreligger från berörda sakägare. Likaså saknas enligt vattendomstolens mening anledning frångå kommunens slutliga förslag till skyddsbestämmelser när det bör ankomma på kommunen att själv bedöma graden av skydd för vattentäkten då såsom i förevarande fall erinran ej föreligger från berörda sakägare. Skyddsområdenas omfattning samt skyddsbestämmelsernas

A 57/1970

innehåll framgår av domslutet nedan. Kommunens yrkande om fastställelse av överenskommelsen med ägaren till Annelund 7:1 och 7:17 samt Mörlanda 1:4 bör ogillas enär överenskommelsen som avser åtgärder till följd av skyddsbestämmelserna ej synes medföra pålagor för fastighetsägaren utöver vad denne är skyldig att tåla utan ersättning. Av utförda undersökningar under provpumpningen framgår att någon menlig inverkan under denna tid ej uppkommit på de båda brunnarna till Murum 1:13-17. Emellertid kan ej uteslutas att, med beaktande av brunnarnas läge inom yttre skyddsområdet och den av kommunen redovisade grundvattentillgångens belägenhet samt den omständigheten att brunnarna under år 1976 sinat från att tidigare även under torrår ha givit rikligt med vatten, brunnarna rönt viss inverkan av det vattenuttag kommunen under flera år gjort ur den aktuella vattentäkten. Vattendomstolen anser därför att angivna sakägare för den skada de sålunda får anses ha lidit skäligen bör tillerkännas ersättning med 1 500 kronor vardera. I övrigt synes någon skada till följd av företaget ej uppkomma. Tiden för anmälan av oförutsedd skada bör bestämmas till utgången av år 1988. Verkställighetstillstånd bör beviljas. Rätten till det medgivna vattenuttaget bör förenas med fastigheten Djupatorp 1:8 såsom vattentäktsfastighet.

DOMSLUT

Godkännande av grundvattentäkten

Vattendomstolen godkänner de tre inom Djupatorp 1:8 i Hovs socken anlagda grundvattenbrunnarna såsom dessa utförts enligt av VIAK AB 21.2.1966, 29.8.1966 och 26.7.1968 upprättade program (akten sid 83 ff).

Tillstånd till vattenuttag m m

Vattendomstolen lämnar Herrljunga kommun tillstånd att från grundvattentäkten utta i medeltal 860 m³ vatten per dygn, dock högst 1 140 m³ per dygn.

A 57/1970

Vattenuttaget skall kontinuerligt registreras och uppgifter härom skall finnas tillgängliga på vattenverket för envar som kan vara berörd därav.

Skyddsområde och skyddsbestämmelser

Som skyddsområde för grundvattentäkten fastställer vattendomstolen ett område uppdelat i en inre skyddszon och en yttre såsom framgår av ritning nr 12.2264-1 upprättad av VIAK AB 19.5.1967 (akten sid 125). Den inre skyddszonen omfattar, förutom Djupatorp 1:8, hela eller delar av fastigheterna Fröstorp Storegården 3:22, Murum 1:3 och Annelund 7:1 medan den yttre skyddszonen omfattar hela eller delar av Annelund 2:1, 3:1, 4:1, 6:2, 6:4, 7:1, 7:17, 7:18, 7:19, 7:26, 7:27, 7:28, 7:29, 7:33, 7:34, 7:35, 7:36, 7:37, 7:38, 11:1, 12:2, 13:1 och 14:1, Djupatorp 1:7, Eket 1:30, Fröstorp Storegården 3:22, Murum 1:2, 1:3, 1:9, 1:10, 1:13, 1:14, 1:15, 1:16 och 1:17, Mörlanda 1:4, 1:5 och 1:6, Tumben 1:2 och 1:3, Örekulla 1:2, 1:3 och 1:4 samt för Djupatorp 1:1 och Fröstorp 3:22 m fl samfälld mosse, allt inom Hovs socken. Vidare ingår allmänna vägarna nr 182, 183 och 933 i yttre skyddszonen.

Utöver de allmänna bestämmelserna i 2 kap 63 § vattenlagen skall som skyddsbestämmelser gälla följande.

- I. Inom brunnsområdet får endast vattentäktsverksamhet förekomma.
- II. För inre och yttre skyddszon skall gälla följande.
 - a) Förbud att i marken, grunden och diken eller annat vattenområde utsläppa avloppsvatten från bebyggelse, industri eller därmed jämförbar anläggning, t.ex. ensilageanläggning, såvida icke av kommunen godkända skyddsanordningar utförts.
Avloppsledning med tillhörande brunnar skall utföras av täta rör och med täta fogar. Disk- och tvättvatten från

A 57/1970

enstaka hushåll får dock utsläppas därest hälsovårdsnämnden lämnat medgivande därtill.

- b) Upplag av gödsel skall ske på underlag av betong (utan golvbrunn) med så höga och täta kanter att bräddning förhindras samt förses med tak. Urin och gödselvatten från upplaget skall uppsamlas i tät brunn, vilken - om denna ges erforderlig volym - kan ersätta tak över gödselstaden.
Anläggning för grovfoderensilering skall ha betryggande anordning för uppsamling av pressvatten.
- c) Förvaring och hantering av andra för grundvattnet farliga ämnen, såsom smörj- och transformatoroljor, tjärprodukter, fenoler, träimpregneringsmedel, organiska lösningsmedel, konstgödsel, gifter för bl.a. skadedjursbekämpning och växtutrotning, dammbindningsmedel samt industriella råvaror, produkter och avfallsämnen, får endast ske i en omfattning, som kan anses rimlig för normalt jordbruk och skogsbruk, eller som eljest medgives av kommunen. Spridning av sådana ämnen får endast ske i den omfattning, som erfordras för normalt jordbruk, skogsbruk och vägunderhåll.
- d) Sopor, latrin och annat avfall, som kan skada grundvattnet, får ej avstjälpas eller nedgrävas inom skyddsområdet, utan skall regelbundet borttransporteras.
- e) Återfyllning av grus- och sandtag får icke ske med sådant material eller på sådant sätt att fara uppstår för förorening av grundvattnet.
- f) Tåktverksamhet eller större schaktningsarbeten får icke medföra bortledning av grundvatten.

III. Härutöver för inre skyddszon

Större schaktningsarbeten samt tåktverksamhet, för vilken tåktplan erfordras, får icke ske till lägre nivå än tre meter över högsta grundvattenyta.

A 57/1970

Länsstyrelsen må emellertid efter hörande av kommunen lämna särskilt medgivande till täktverksamhet. Kommunen äger medge schaktning under nämnda nivå, om detta bedömes kunna ske utan risk för förorening eller försämrad grundvattenbildning.

IV. Härutöver för yttre skyddszon

Inom yttre skyddszonen får verksamhet, varom under III nämnes, icke ske till lägre nivå än en meter över högsta grundvattenyta.

Länsstyrelsen må emellertid efter hörande av kommunen lämna särskilt medgivande till täktverksamhet. Kommunen äger medge schaktning under nämnda nivå, om detta bedömes kunna ske utan risk för förorening eller försämrad grundvattenbildning. Anslag med karta över skyddsområdena och med skyddsbestämmelsernas innehåll angivna skall finnas uppsatta på lämpliga platser vid väg till skyddsområdet.

Ovan angivna bestämmelser skall med stöd av 2 kap 62 § vattenlagen inskrivas såsom servitut i ovan uppräknade fastigheter till förmån för den nedan fastställda vattentäktsfastigheten Djupatorp 1:8.

Vattentäktsfastighet

Vattendomstolen fastställer att rätten till ifrågavarande grundvattenuttag för framtiden skall vara förenad med Djupatorp 1:8 i Hovs socken såsom vattentäktsfastighet.

Fastställelse av överenskommelse

Yrkandet avseende fastställelse av överenskommelse med ägaren till Annelund 7:1 och 7:17 samt Mörlanda 1:4 angående kostnadsåtagande för upprustning av oljecisterner m m lämnar vattendomstolen utan bifall.

A 57/1970

Ersättning för skada på brunnar

Vattendomstolen förpliktar Herrljunga kommun att till ägare av fastigheterna Murum 1:13, 1:14, 1:15, 1:16 och 1:17 i Hovs socken utge ersättning för anslutningsavgift till kommunens vattenledningsnät med ettusenfemhundra (1 500) kr vardera.

VERKSTÄLLIGHET

Vattendomstolen förordnar enligt 11 kap 67 § vattenlagen att i denna dom meddelat tillstånd till vattenuttag må tagas i anspråk utan hinder av att beslutet därom inte vunnit laga kraft.

OFÖRUTSEDDA SKADOR

Anspråk som omnämns i 2 kap 51 § vattenlagen avseende skada eller intrång av nu medgivna företag, som av vattendomstolen ej förutsetts, må framställas senast före utgången av år 1988. Anmälan om ersättningsanspråk i sådant avseende skall göras skriftligen och i två exemplar inges eller insändas med post till vattenrättsdomaren.

RÄTTEGÅNGSKOSTNADER

Ingenjören Grangårds huvudmän har yrkat ersättning för hans kostnader å målet med 9 482 kr.

Sökanden har med hänsyn till målets omfattning och övriga beskaffenhet medgett att utge 6 282 kr.

Vattendomstolen finner skäligen förplikta sökanden att till Grangårds huvudmän utge niotusenfyrahundraåttiotvå (9 482) kr, varav 9 200 kr i arvode och 282 kr i utlägg jämte 6 % ränta från dagen för denna dom tills betalning sker.

Vid huvudförhandlingen närvarande sakägare har som ersättning för inställelsen yrkat 100 kr vardera för förlorad arbetsförtjänst. Sökanden har medgett yrkandet.

A 57/1970

Vattendomstolen förpliktar sökanden att utge etthundra (100) kr till Sture Ahlgren, Murum 1:17, Paul Hermansson, Murum 1:13, Gunnar Johansson, Murum 1:16, Rolf Kry, Murum 1:15, Karl Alfredsson, Murum 1:3 och Rudolf Rickeberg, Murum 1:3.

KOSTNADER FÖR MÅLETS BEHANDLING

Det åligger sökanden att utge i 11 kap 97 § vattenlagen angivna kostnader för målets behandling vid vattendomstolen enligt särskild redovisningsräkning från domstolens kansli.

HÖJDSYSTEM

I målet förekommande höjdangivelser hänför sig till en i dammfästet invid vattenverket belägen fixpunkt på höjden + 154,81 m i RAK:s höjdsystem år 1900.

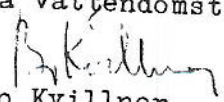
FULLFÖLJD SHÄNVISNING

Talan mot denna dom föres genom vad. Vill part vädja mot domen, skall han inom två veckor från denna dag eller sist 14.2.1977 hos vattenrättsdomaren, Box 71, 462 01 Vänersborg, muntligen eller skriftligen anmäla vad. Part, som anmält vad, skall inom fyra veckor från denna dag eller sist 28.2.1977 fullfölja vadet genom att till vattenrättsdomaren inkomma med vadeinlaga, ställd till vattenöverdomstolen.

Har part sålunda vädjat, äger även motpart, ehuru han ej iakttagit vad ovan sagts, föra talan mot domen; dock åligger det honom att inom två veckor från den dag, då tiden för fullföljd av vadet utgick, till vattenrättsdomaren inkomma med vadeinlaga. Sådan vadetalan förfaller, om den första vadetalan återkallas eller eljest förfaller.

Inlaga eller annan handling må till vattenrättsdomaren inlämnas genom bud eller insändas med posten i betalt brev.

På vattendomstolens vägnar:

Bo Kvillner

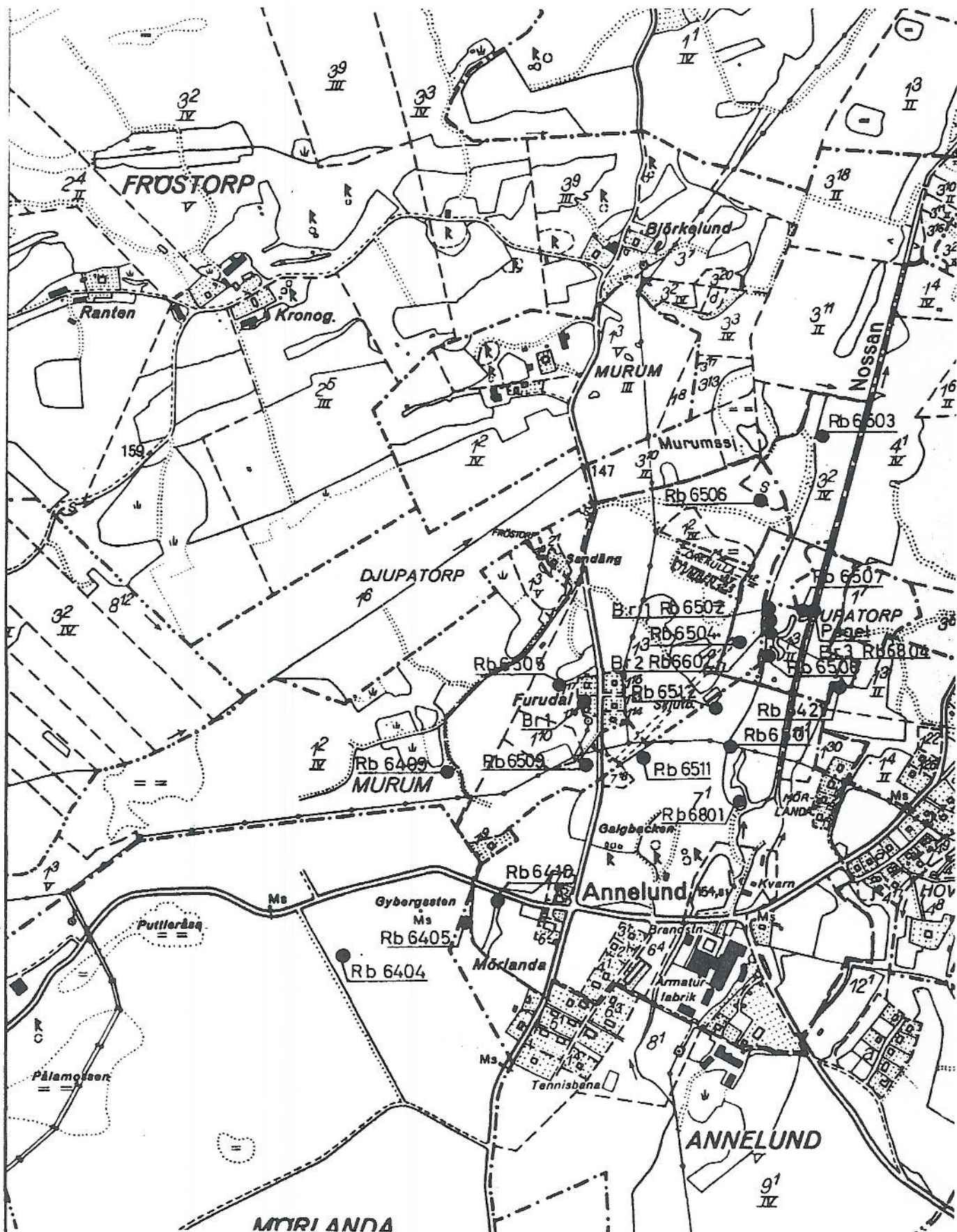
VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Vattendomstolen

DEVIS 16.2.1977

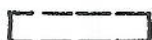

Beslutet Domen

har vunnit laga kraft.

avg kr

BETECKNINGAR:

- Yttre skyddszon
- Inre skyddszon
- Brunnsområde

- Rb 0000 Observationsrör
- Br 0 Grusfilterbrunn

Rev. 9.3.1970

GÅSENE KOMMUN

Annelund

Skydd av vattentäkt

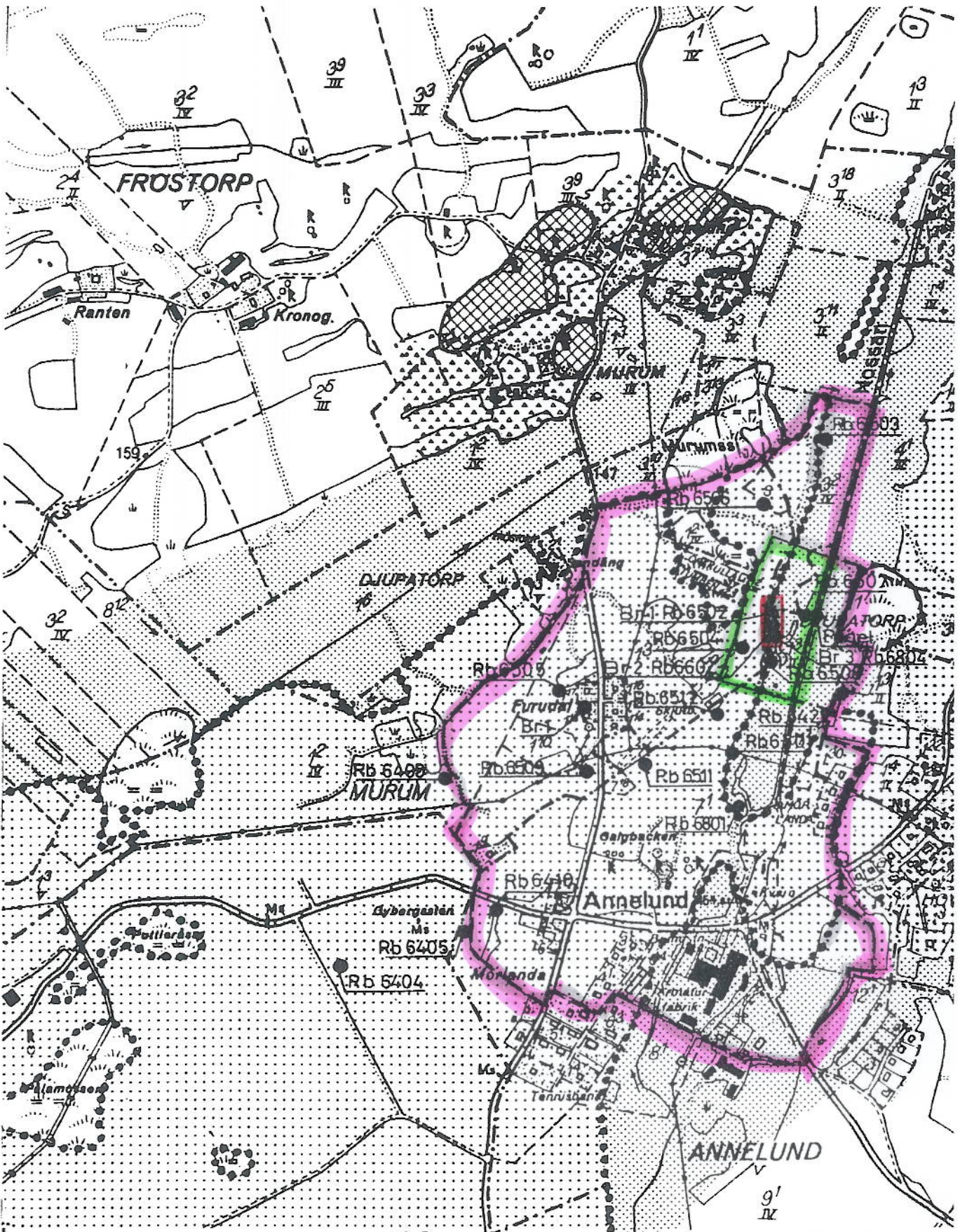
Plan

INGENJÖRSBYRÅN
VIAB
ARTIEBOLAG

DATUM 19.5.1967 SKALA 1:10000

12.2264-1

Rev. 9.3.1970

Jordarter schematiskt enl. SGU Aa 25

Mosse eller kärr

Finsediment (finmo, mjåla, lera)

Grovsediment (grovmo och grövre jordarter)

Gräns för isälvsavlagringar

Morän

Berg i dagen

Yttre skyddszon

Inre skyddszon

Brunnsområde

GÄSENE KOMMUN

Annelund

Skydd av vattentäkt

Översiktlig jordartskarta

	INGENJÖRSBYRÅN	10:11 10:12 10:13 10:14 10:15 10:16 10:17 10:18 10:19 10:20 10:21 10:22 10:23 10:24 10:25 10:26 10:27 10:28 10:29 10:30 10:31 10:32 10:33 10:34 10:35 10:36 10:37 10:38 10:39 10:40 10:41 10:42 10:43 10:44 10:45 10:46 10:47 10:48 10:49 10:50 10:51 10:52 10:53 10:54 10:55 10:56 10:57 10:58 10:59 11:00
	VIAB AKTIEBOLAG	
Datum 22.9.67 Skala 1:10000	12.2264-1A	

7064